

Psühholoogia õppekavagrupi doktoriõppe hindamisotsus Tallinna Ülikool

26/02/2019

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamine läbi seitsme aasta pärast

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri põhimääruse punktidest 3.7.3 ja 3.7.1 tuleneva volituse põhjal kehtestatud dokumendi "Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine" punktist 40.1 sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Tallinna Ülikool kooskõlastas EKKAg õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 12.10.2017.
2. EKKA juhataja kinnitas 1.10.2018 korraldusega Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli sotsiaalteenuste ja psühholoogia õppekavagrupide doktoriõppe kvaliteedihindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

Cathy M. Craig (komisjoni esimees)	Taju- ja tegevuspsühholoogia professor, endine inseneri- ja füüsikateaduskonna magistriõppe dekaan; Queen's University Belfast (Põhja-Iirimaa), hetkel INCISIV Ltd tegevjuht
Marian J. Jongmans	Erihariduse professor; sotsiaal- ja käitumisteaduste teaduskonna asedekaan ja magistriõppe direktor, Utrecht University (Holland)
Juha Hämäläinen	Sotsiaaltöö professor, sotsiaalteaduskond, University of Eastern Finland (Soome)
Karen Lyons	Rahvusvahelise sotsiaaltöö emeriitprofessor, sotsiaal- ja humanitaarteaduskond, London Metropolitan University (Ühendkuningriigid)
Ain Aaviksoo	Tegevjuht, VIVEO Health OÜ (Eesti)

Gabrielle McHarg	doktorant (psühholoogia), University of Cambridge (Ühendkuningriigid)
------------------	---

3. Tallinna Ülikool esitas psühholoogia õppekavagrupis hindamisele järgmise doktoriõppekava:

Psühholoogia

4. Tallinna Ülikool esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 19.09.2018, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 1.10.2018.
5. Hindamiskülastus Tallinna Ülikoolis toimus 14.-15.11.2018.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 8.12.2018, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 12.12.2018 ja millele Tallinna Ülikool esitas vastuse 26.12.2018.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 11.01.2019. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 14.02.2019.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 26.02.2019 istungil 9 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi doktoriõpet puudutavad tugevused, soovitud ning parendusvaldkonnad.

Komisjon tõi Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi ning Tallinna Ülikooli sotsiaalteenuste õppekavagrupi puhul välja järgmised läbivad tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitud:

Tugevused

- 1) Limiteeritud eelarve sunnib ülikoole välja töötama ulatuslikke plaane õppe- ja teadustöö (sh doktoriõppe) jätkusuutlikkuse tagamiseks. Mõlema ülikooli juhtkonnad on teadlikud sellest vajadusest ja on astunud ennetavaid samme probleemide lahendamiseks. Mõlemal ülikoolil on kvaliteetse õppe läbi viimiseks olemas piisav taristu.
- 2) Üldjoontes on õppekavad võrdlemisi stabiilsed ja hästi väljaarendatud, välja arvatud Tallinna Ülikooli tervisekäitumise ja heaolu kava, mis on käigus kolmandat aastat ning eristub teistest tugeva interdistsiplinaarsuse tõttu.
- 3) Komisjon tunnustab mõlema ülikooli jõupingutusi rahvusvahelistumisel.

Parendusvaldkonnad ja soovitud

- 1) Doktorantide vähene rahaline toetus on üheks peamiseks väljakutseks. Riiklik doktoranditoetus hiljuti küll tõusis, kuid see ei ole piisav. Kui Tartu Ülikool tagab täiskoormusega õppivatele doktorantidele lisarahastuse 400 euro näol, siis Tallinna Ülikoolis seda ei rakendata. Komisjon soovib täiskoormusega doktorantide riiklikku stipendiumi tõsta. Seejuures tuleks lepinguliselt

- paika panna keeld töötada samal ajal samuti 100%-lise koormusega väljaspool ülikooli. Komisjon soovib mõlemal ülikoolil uurida ka alternatiivseid rahastusallikaid doktorioõppe toetamiseks.
- 2) Hindamise läbivaks teemaks oli ka doktorikraadi väärtuse kadumine. Doktorikraad on vajalik karjääri jätkamiseks akadeemias, kuid arvestades, et üldhariduskooli õpetajad teenivad kõrgkooli lektoritest rohkem, on kõrghariduses tehtava karjääri devalveerumine ohtlik. Nii vilistlaste kui tööandjate sõnul võib doktorikraadi olemasolu omada negatiivset efekti, kuna tööandjad peavad tihtilugu selliseid spetsialiste üle kvalifitseerituteks ega soovi neile kõrgemat tasu maksta. Sellist väga kitsast ja piiratud arusaama doktorioõppest peavad käsitlema kõik peamised sidusrühmad: Eesti valitsus, ülikoolid, tööandjad, töötajad ja üliõpilased ise.
 - 3) Teadustöö kvaliteeti mõõdetakse ainult avaldatud artiklite alusel. Komisjon leiab, et on vaevalt lähtuda vaid ühest näitajast tipptasemel teaduse määratlemisel. Ülikoolid peaksid teadma, et teaduse taset saab mõõta ka selle ühiskondliku ja majandusliku mõjususe kaudu teadustöö keskkonnas, kus kujunevad orgaaniliselt välja uued ja põnevad uurimisteemad. Komisjon soovib tungivalt läbi mõelda doktorioõppe eesmärgid, et need oleks rohkem vastavuses Euroopa ja Põhja-Ameerika omadega.
 - 4) Ainekursuste arv õppekavades on komisjoni hinnangul võrreldes teiste Euroopa ülikoolidega liialt suur. Komisjon soovib tungivalt ülikoolidel üle vaadata ainekursuste sisu ja maht. Vähendada tuleks kohustuslikke aineid ning võimaldada rohkem valikaineid, mis hõlmaksid rohkem ülekantavate oskuste arengut.
 - 5) Arvestades, et Eesti on väikeriik, on ühendus välismaailmaga kriitilise tähtsusega. Komisjon soovib mõlemal ülikoolil rohkem vaeva näha välismaalastest doktorantide ja personali värbamisega. Samuti tuleks jätkata välismobiilsuse julgustamist ja toetamist.
 - 6) Doktorikooli tegevusi tuleks laiendada, et see ei piirduks põhiosas ainult rahaliste vahendite jaotamisega. Doktorikool peaks olema doktorioõppe keskmeks nii kohalikele kui välismaa üliõpilastele. Enam tuleks läbi viia rahvusvahelisi suvekoole, korraldada rahvusvahelisi teaduskonverentse ja töötubasid, kutsuda Eestisse loenguid pidama välismaiseid tippspetsialiste.
 - 7) Mõlemad ülikoolid peaksid ametlikult vormistama suhted välisjuhendajatega, et tunnustada seeläbi nende panust ja luua ka ametlikumaid koostöösuhteid teiste kõrgkoolidega.
 - 8) Kõigi doktorikavade lõpetamismäär on madal ning vahel on katkestamismäär sellest lausa kaks korda suurem.
 - 9) Üldiselt on juhendajate tase kõrge. Samas on juhendamisele pühendatav aeg väga varieeruv. Selleks, et liialt vähene juhendamisele pühendatud aeg ei mõjuks lõpetamismäärale negatiivselt, on vaja välja arendada rangem süsteem, mis fikseeriks ka kontakttundide miinimumarvu.

Komisjon tõi Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi puhul välja järgmised läbivad tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitused:

Tugevused

- 1) Võimalus osaleda teadusprojektides pakub doktorantidele täiendavat tuge nii finantsilises kui teaduskeskkonna mõttes.
- 2) Doktorikool ja seminarid annavad hea võimaluse kohtuda ka teiste doktorantide ja õppejõududega teistest ülikoolidest.
- 3) Psühholoogia õppekava keskendub üksikutele teaduslikult tugevatele valdkondadele, nagu nt haridus- ja koolipsühholoogia, kultuuripsühholoogia, arengu- ja neuropsühholoogia. See tähendab, et vastuvõetud üliõpilased töötavad tihtilugu rahastatud teadusprojektides.
- 4) Õppekava on paindlik ja arvestab üliõpilaste erinevaid vajadusi. Programm pakub sobivaid kursusi statistika ja teadusmeetodite kohta, mida üliõpilased hindavad.

- 5) Doktoritööd on hea tasemega ning aitavad hoida ülikooli teadustöö kvaliteeti.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Komisjon tervitab Eesti valitsuse otsust tõsta doktorantide toetus 660€ peale, kuigi see ei ole siiski piisav, et tagada nominaalajaga lõpetamist ning ei välista vajadust õppe kõrvalt tööd teha. Ülikooli juhtkond peab selgelt välja kujundama oma seisukoha lisatoetuste osas. Erinevalt Tartu Ülikoolist, ei ole Tallinna Ülikool eraldanud ressursse, et tagada doktorantidele lisarahastus.
- 2) Õppekava tasandil puudub selge strateegiline visioon teadustöö fookuse osas. Hiljuti moodustatud loodus- ja terviseteaduste instituut pakub suurepäraseid võimalusi luua uusi omanäolisi teadustöö suundi. Üliõpilaste vastuvõtul tuleks enam jälgida seda, et nad saaksid olema seotud teadusprojektidega.
- 3) Õppekavale tuleks kasuks strateegilisemad suhted erinevate tööandjate, valitsusväliste organisatsioonide ja töömaailmaga.
- 4) Komisjon leiab, et kolme publikatsiooni nõuet tuleks leevendada. Juhendajad peaksid üliõpilastele tutvustama monograafia ja ühe publikatsiooni võimalust, eriti kui üliõpilane soovib karjääri teha väljaspool akadeemiat.
- 5) Kuigi rahvusvahelistumine toimub, on see väga ebastabiilne ja sõltub suurel määral üliõpilasest. Tallinna Ülikool peaks paika panema ametlikud juhtnöörid juhtudeks, kui doktoritöö juhendaja on väljaspool Eestit. See võiks endas hõlmata ametlikku kirja tunnustamaks juhendaja tööd ning kutset, et juhendaja saaks kohtuda oma üliõpilase ja võimalusel ka kaasjuhendajaga. See näitaks välisele juhendajale, et tema panust ja abi hinnatakse.
- 6) Doktorikoolid võiksid rohkem aidata kaasa Eesti teaduse rahvusvahelise profiili tõstmisele, korraldades suvekoole teaduslikult tugevates valdkondades, aga ka üldoskuste arendamiseks, nagu näiteks andmeanalüüs ja metoodika, kus võiksid osaleda ka välisekspertid. See annaks võimaluse tutvustada Eesti teaduse tugevaid külgi maailmas ja võimaldaks edendada Eesti ja teiste maade doktorantide suhtlust.
- 7) Teadustöö teemasid ja valdkondi tuleks mitmekesistada ning edendada rohkem interdistsiplinaarset teadustööd.
- 8) Üliõpilastele, kellel on välisjuhendaja, tuleb tagada ka Tallinna Ülikooli poolne juhendaja.
- 9) Soovitav on lisada ainesse "Õppimine ja õpetamine kõrgkoolis" (mis on kohustuslik tervisekäitumise ja heaolu programmis, kuid mitte psühholoogias) ka praktilisi elemente. Üliõpilased soovivad arendada oma pedagoogilisi oskusi ning õpetamise jälgimine/tagasisidestamine aitaks sellele kaasa.
- 10) Psühholoogia üliõpilasi tuleks motiveerida osalema tervisekäitumise ja heaolu programmi poolt pakutud seminaridel, silmaringi laiendamist peaks julgustama nii juhendajad kui ka instituut laiemalt.
- 11) Statistika- ja andmeanalüüsi metoodika alaseid kursusi võiks jagada kasvatusteaduste doktoriprogrammiga ja võib-olla ka teistega. Samuti tuleks psühholoogia üliõpilastele tutvustada haridusteaduste instituudi kvalitatiivseid kursusi, et mitmekesistada nende oskusi.
- 12) Doktorikooli tuleks kasutada tihedama koostöö arendamiseks Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli doktorikavade vahel. See aitaks mh luua rohkem võimalusi vabas keskkonnas kogemuste vahetamiseks, mitte ainult kord aastas oma töö esitlemiseks.
- 13) Julgustada üliõpilasi tutvustama oma töö olulisust ja laiemat mõju üldsusele, tuginedes heade tavade olemasolule, mida on juba täheldatud mõnel magistriõppekaval.
- 14) Tagasisidemehhanism peaks olema süsteemsem; sh peaks olema selge üliõpilastele ja juhendajatele, kuidas nende antud sisendit arvesse võetakse ja kasutatakse.
- 15) Läbipaistvam töökoormuse mudel, mis tagab parema tasakaalu juhendamiskohustuste osas.

- 16) Enam tuleks rakendada (või isegi muuta see kohustuslikuks) kaasjuhendamist, mis võimaldaks rohkem tagasisidet doktorandile ning juhendamiskuste edendamist noorematele õppejõududele.
 - 17) Rohkem keelelist tuge ja „meeskondlikku kirjutamist“, et aidata üliõpilastel neid oskusi arendada.
-
10. Dokumendi „Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine“ p 40 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas seitsme, viie või kolme aasta pärast.
 11. Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele ning:

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Tallinna Ülikooli psühholoogia õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedi hindamine läbi seitsme aasta pärast.

Otsus võeti vastu 9 poolthäälega. Vastu 0.

12. Nõukogu teeb Tallinna Ülikoolile ettepaneku esitada EKKA-le hiljemalt 26.02.2020 tegevuskava aruandes toodud parendusvaldkondade ning soovitude arvestamise kohta.
13. Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.

Nõukogu saadab vaide EKKA hindamisnõukogu vaidekomisjonile, kes esitab 5 päeva jooksul vaide saamisest nõukogule kirjaliku erapooletu arvamuse vaide põhjendatuse osas. Nõukogu lahendab vaide 10 päeva jooksul selle saamisest, võttes arvesse vaidekomisjoni põhjendatud seisukohta. Kui vaiet on vaja täiendavalt uurida, võib hindamisnõukogu vaide läbivaatamise tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Otsuse kohtulik vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Eve Eisenschmidt
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär